

Б. В. ЗМЕРЗЛИЙ

Борис Володимирович Змерзлий, доктор історичних наук, професор Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського

ПРИВАТНІ КАРАНТИНИ В ІНСТИТУТІ КАРАНТИННОЇ СЛУЖБИ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ В ХІХ СТ., НА ПРИКЛАДІ СУЛИНСЬКОГО КАРАНТИНУ

Актуальність обраної для дослідження проблеми зумовлена необхідністю розроблення і впровадження системи карантинних і профілактичних заходів для боротьби з епідеміологічними захворюваннями, що так часто останніми роками розповсюджуються серед людей і тварин, зокрема в Україні. Вивчення досвіду створення, правового регулювання та практичної діяльності карантинних служб і всього інституту карантину може сприяти консолідації, узагальненню і, можливо, використанню наявного багатого вітчизняного досвіду для боротьби з епідеміологічними захворюваннями, створення спеціальних служб і розроблення відповідних нормативно-правових актів для регулювання даної діяльності.

Історіографія проблеми представлена роботами учених з імперського і до сучасного періоду. Серед них слід зазначити праці таких дослідників, як Ерісман, М. І. Галанін, Б. Л. Черкаський, В. П. Сергієв, І. Д. Ладний, О. П. Щепін, В. В. Єрмаков, Н. І. Пристанська¹. Більшість з них звертаються здебільшого до медичних аспектів профілактики і попередження розповсюдження епідеміологічних захворювань, окремих карантинних заходів. І лише в працях Н. І. Пристанської ми знаходимо спробу систематизації російського законодавства досліджуваного періоду в галузі управління медициною і, деякі особливості регулювання карантинної служби. У цьому зв'язку можна зазначити, що комплексних наукових досліджень з даної проблематики не проводилося.

Практика створення відповідних служб для припинення розповсюдження різних масових захворювань сягає своїм корінням глибокої старовини. Людство відвіку звернуло увагу на те, що деякі хвороби можуть переходити від однієї людини до іншої, а іноді й від речей зараженого. Широкомасштабні трагічні наслідки для густо заселених регіонів змушували шукати способи запобігання розповсюдженню таких захворювань. Такими, спочатку, за рівнем розвитку медичних знань, стало створення різних заслонів для закриття шляхів сполучення і недопущення заражених людей, тварин і товарів в місця, що охороняються. Початково слово «карантин» означало «час, що становить сорок днів». Існують дві основні версії походження цього слова: 1) *guarante* з французького «сорок»; 2) з італійської мови – *quarantena*, від *Quaranta giorni* – сорок днів. І лише в кінці XVIII ст. з'явилося друге значення цього слова «самий будинок, в якому приїжджаючи із заразливих місць повинні перебувати». Карантин, найчастіше при багатьох інфекційних хворобах, насамперед таких, як віспа і чума, тривав сорок днів.

У Росії карантини з'явилися досить давно, за деякими даними – ще в XVI ст. Проте організація спеціальної державної карантинної служби була розпочата лише при Петрові. До цього обмежувались лише надзвичайними, тимчасовими рішеннями. Початком державно-правового регулювання, що заклало основи діяльності карантинів, прийнято вважати інструкцію прикордонних міст генерал-губернаторам, губернаторам, віце-губернаторам і воєводам від грудня 1720 р. № 3702 «О мерах и распоряжениях для недопущения из-за границы морового поветрия». У ній передбачалися елементарні заходи забезпечення карантинної безпеки, такі як прийняття листів через вогонь, оточення караулами заражених місць, будинків тощо².

Проте спроба системної організації караульної служби в Росії відбулася набагато пізніше. Так, створити при всіх прикордонних митницях постійних карантинів з медичним персоналом було наказано сенатським указом 22 лютого 1755 р. (10365) «Об учреждении при приграничных таможенных карантинных домов, и об определении к ним Докторов»³. Але коли в 1771 р. в сусідніх з Туреччиною польських провінціях з'явилася чума, то виявилось, що указ цей не був виконаний.

6 травня 1786 р. з'явилося «положение о карантинном доме на острове Сескаре» на Балтійському морі (16390)⁴, що стало зразком для створення і діяльності інших карантинних установ. Проте вельми скоро з'ясувалося, що він не був універсальним, особливо щодо новостворюваних карантинів на півдні

Україні і в Криму, де довелося терміново будувати мережу карантинів для підтримки й розвитку торгових відносин з країнами середземноморського і чорноморського басейнів. Тому відношення держави до інституту карантинів було остаточно переглянуто і узято курс на створення окремої державної служби з відповідним спеціальним законодавством. Передусім належало розробити статут майбутньої карантинної служби. Ця робота була доручена дійсним таємним радникам: державному скарбникові баронові Васильєву, комерц-колегії президенту князеві Гагаріну, віце-канцлерові графові Паніну та генералові від інфантерії і генерал-прокуророві Обольянінову.

Даний документ отримав назву «Устав пограничных и портовых карантин» і був прийнятий 7 липня 1800 р. (№ 19476)⁵. Відповідно до нього встановлювались карантинні контори двох видів. Одні функціонували при сухопутних кордонах, а інші – при портах, але діяли на основі даного статуту. Подальший свій розвиток, вже зокрема на основі набутого досвіду діяльності, практична робота й нормативно-правове забезпечення інституту карантинної служби в Росії отримали на підставі «Устава о карантинах», затвердженого 21 серпня 1818 р. (27490)⁶. Проте і він не був визнаний цілком успішним, мабуть, через часту зміну основ і вимог до діяльності даних установ. Статут від 1818 р. початково законодавцем вважався неповним, з необхідністю його доповнення, враховуючи потреби і практичний досвід. У цьому зв'язку була створена спеціальна комісія з розробки нового Статуту, який був прийнятий 20 жовтня 1832 р. (№ 5690), а введений в дію з 1 січня 1833 р.⁷

Попередніми законодавчими актами були закладені основи інституту державної карантинної служби в Російській імперії, яка знаходилася виключно в руках і веденні держави. І лише статут 1832 р. допустив можливість існування карантинних установ змішаної форми. Мабуть, причиною тому було перенесення Дністровської карантинної лінії на річки Прут і Дунай. У цьому зв'язку, по-перше, установлені раніше по Дністру карантини не діяли, хоча й не були повністю ліквідовані, виконуючи роль запасного заслону⁸. По-друге, створення нових карантинних установ вимагало додаткових державних витрат, а самі землі та території, на яких вони повинні були розташовуватися, знаходилися в приватних руках. Очевидно, для вирішення даного комплексу проблем статут 1832 р. і передбачив створення приватних карантинів. У ст. 1 його вказувалося, що карантинні установи розділяються: 1) на центральні карантини; 2) приватні карантини; 3) сухопутні й берегові застави. Відповідно до цього і поділялися покладені на них обов'язки. Так, центральні або головні карантини, завідуючи всіма карантинними установами, що знаходяться в підвідомчих їм округах, повинні були приймати всі сумнівні і навіть заражені судна, товари, людей та тварин і проводити щодо них карантинне очищення. З цього правила виключався Таганрозький карантин.

Приватні карантини та сухопутні застави проводили таким же чином очищення людей, товарів і тварин та знаходилися в підпорядкуванні центрального карантину. Статут указував, що «Частные карантины, в том только от сухопутных застав отличаются, что первые должны иметь больший круг действия и учреждаются в таких местах, где торговля и сообщения с иностранными местами важнее»⁹.

Обов'язки берегових застав, у різних портах і пристанях установлених, обмежувалися: наглядом, щоб сумнівні судна, що пристають до них на якийсь час за непередбачених обставин (бурі або пошкодження), не мали ніякого спілкування з іншими судами і людьми і, у разі потреби, з належною обережністю, забезпечувалися свіжою водою, провізцією тощо; огляд судів про прохід карантинів; постачання судів при відході до інших російських портів. Карантинне очищення таких судів допускалося лише у виняткових випадках і з дозволу вищого начальства¹⁰. Вся карантинна лінія з установами на ній, розташована по кордонах і усередині Імперії, розподілялася на округи, що знаходилися у віданні головних місцевих начальників.

Не маючи можливості через обмеженість обсягу дослідження звернутися до докладнішого розгляду карантинного статуту 1832 р., зазначимо, що він, доповнюючи попередні законоположення, був повнішим і докладнішим, але лише на момент свого ухвалення. У галузі управління карантинними інститутами особливих змін не відбулося. Вони, як і раніше, підкорялися міністрові внутрішніх справ. У Карантинному управлінні розпорядча влада відділялася від виконавчої. Розпорядча влада належала Карантинному правлінню, встановленому при кожному центральному карантині. Карантинне правління оголошувалося «присутственным местом», що наглядало над самим центральним карантинном, приватними карантинами, заставами і кордонами, що знаходилися у його підпорядкуванні. Присутність карантинного правління складалася, під головуванням карантинного інспектора, з головного медичного чиновника і членів від корони та за вибором від купецтва (п. 8–10).

Виконавчу владу представляли: а) карантинний будинок в центральному карантині, очолюваний директором і підлеглими йому комісарами, наглядачами та іншими служителями при карантинному будинку, внутрішня і зовнішня варта; б) карантинний порт у веденні капітана над портом. Йому підкорялися карантинна брандвахта і катери з їх командами, суднова варта¹¹. Що стосується приватних карантинів, то вони, як і карантинні застави, перебували у веденні керівників і комісарів під керівництвом карантинного правління. У свою чергу, керівникові в приватному карантині, а комісарові в заставі, підкорялись всі чини і служителі цих закладів. З усіх питань щодо медичної частини, керівник і комісар зобов'язані були прислухатися до думки медичного чиновника, що знаходиться при карантині або заставі. Кожен приватний карантин і кожна застава мали печатку з таким же гербом, як і печатка їх центрального карантину¹².

Способи очищення в цей період також особливо не змінювались і зводились в основному до: а) обкурювання хлором (газом пересиченої соляної кислоти); б) обмивання; в) провітрювання (ст. 111)¹³.

Звернувшись до короткого огляду і аналізу законодавства про діяльність карантинної системи, можна зауважити, що власне приватних карантинів на кордоні держави практично не було, а створені пізніше були одиничними.

Для розгляду особливостей процесу створення і подальшої діяльності приватних карантинів пропонуємо звернутися до історії Сулинського приватного карантину. Як вище вже наголошувалося, внаслідок перенесення карантинної лінії на річки Дунай і Прут на початку 1830-х рр. на прилеглих територіях виникла необхідність створення нових карантинних установ, що тривала декілька років. Так, 27 грудня 1835 р. за № 8717 був затверджений штат приватного карантину Сулинського, що складався з двох відділень¹⁴. Відділення перше – практичне, повинно було розташовуватися в краю острова Леті. Йому передбачався штат з чотирьох осіб: керівник один (325 крб. на рік і 250 – на харчування), лікар один (300 крб. платні і 200 – на харчування), канцелярський працівник вищого розряду один (180 крб. платні) і канцелярський працівник середнього розряду один (125 крб. платні). Йому ж відводилося на обмундирування і пайок 20 крб. і на канцелярські витрати – 150 крб. на рік.

Відділення друге – сумнівне, знаходилося на краю острова Георгіївського, з штатом в дві особи: комісар, він же перекладач один (150 крб. платні і 200 крб. на харчування) і канцелярський працівник вищого розряду один (180 крб. платні на рік). Йому ж на канцелярські витрати виділялося 75 крб. на рік. Всього, як бачимо, в обох відділеннях шість осіб штату¹⁵.

Визначення штату карантину ще не означало його негайної дії, до якої, до того ж, він міг приступити не раніше відкриття навігації. Крім того, потрібно було здійснити ще безліч підготовчих, зокрема нормативно-правових дій. У цьому зв'язку, 19 лютого 1836 р., за рапортом міністра внутрішніх справ, видано указ «Об учреждении на Сулинском гирле реки Дуная карантин и об упразднении Базарчукской карантинной заставы» (8891). Він, зокрема, передбачав будівництво на Сулинському гирлі Дунаю карантину в двох відділеннях: практичного, на краю острова Леті, і сумнівного, на Георгіївському острові. Ці відділення не мали права очищення судів і товарів, а повинні були відправляти їх в Одеський або в Ізмаїльський карантини. Їх обов'язком було служити притулком для судів, змушених через зустрічний вітер або сильну течію Дунаю залишатися у гирлі, а також¹⁶ для тих, що побажали там відновити продовольчі запаси і провести ремонт. Крім того, карантинам дозволялося приймати іноді з судів таких купців, їх прикажчиків або деяких пасажирів, які через затримку в проходженні по воді проти течії до Ізмаїла побажали б, для виграшу в часі, витримати карантин на місці, для переходу до Ізмаїла сухим шляхом через острів Леті; приймати і очищати екіпажі та матросів з судів, що зазнали аварії вздовж всього морського узбережжя даних островів.

На практичне відділення покладалася обов'язок спостереження за судами, що приходять з благополучних місць, а на відділення сумнівне – за судами, що перебували в карантинному положенні. Обидва відділення повинні були стежити, щоб екіпажі й товари цих суден між собою не спілкувались і дотримувалися карантинних правил. Даний карантин, в митному відношенні, повинен був діяти за правилами, якими керувалася раніше Базарчукська застава. Саму ж її скасовували¹⁷.

Розвиток торгового і пасажирського судноплавства на Дунаї в цей період відбувався швидкими темпами, і вже через декілька років після створення Сулинського карантину він, маючи в своєму штаті лише шість осіб, вже не міг справлятися з покладеними на нього обов'язками. На це звернув увагу вищої влади Новоросійський і Бессарабський генерал-губернатор. Для вирішення цієї ситуації в 1840 р. було прийнято указ № 13385 «О распространении Сулинского частного карантин, находящегося на Георгиевском острове», в результаті чого відділення карантину було значно розширено. Додатково до штату були призначені чиновник, медик і 25 козаків з офіцером. Офіцер же отримав посаду капітана порту і начальника карантинних кордонів, що спостерігали межі Георгіївського рукава Дунаю, а медикові було наказано проводити огляд «экипажей, непрерывно проходящих там судов и подачи помощи заболевшим, а последних для содержания кордонов»¹⁸. Згідно з тоді прийнятим штатом, капітанові порту визначалася платня у розмірі 325 крб. на рік, 250 крб. на харчування і 225 крб. на роз'їзди. Лікареві – 300 крб. платні і 200 крб. на харчування. Канцелярський чиновник 1-го розряду отримував – 180 крб. платні та 50 крб. на канцелярські витрати.

Через ненаселеність острова були призначені й порційні гроші козачій команді. Так на місяць обер-офіцери одержували по 30 крб., урядник – по 7,5 крб. і козаки – по 5 крб., а всього на рік – 510 крб. асигнаціями. Під час «свирепствования» чумної зарази за Дунаєм порційні гроші офіцерові і козачій команді подвоювалися¹⁹. Таким чином, штат Сулинського карантину збільшився з шести осіб до 34.

Прийнятий 4 червня 1841 р. за № 14614 наступний «Статут про карантини», як і статут 1832 р., загалом розвивав існуючі положення, не вносячи корінних змін до системи діючих карантинних установ. У ньому приватні карантини залишилися на колишніх підставах²⁰. Водночас у 1843 р., згідно з указом від 7 листопада (17150), на прохання міністра внутрішніх справ в штат Сулинського приватного карантину були введені священик і причетник²¹. Дане призначення обґрунтовувалося віддаленим місцем розташування карантину.

У цьому ж році спеціальним указом (16909), на прохання Новоросійського і Бессарабського генерал-губернатора графа Воронцова, чиновникам декількох карантинів, у тому числі й Сулинського, були призначені квартирні кошти²². Необхідність ця була більш ніж обґрунтована, оскільки, по-перше, як вже указувалося, Георгіївський острів, на якому розміщувався карантин, до його появи був нежилий і тому зняти

житло службовці не могли. По-друге, враховуючи, що комплексного будівництва карантинних будівель, згідно з карантинним статутом, так і не було проведено, службовці змушені були своїм коштом зводити житлові будівлі. По-третє, зі збільшенням штатів карантину і, відповідно, кількості проживаючих, до них поступово почали переїздити сім'ї, а згодом і поселятись, під захистом того ж карантину, й інші поселенці²³.

Бурхливий розвиток острова Георгіївського на початку 1850 р. призвів до необхідності реорганізації існуючого карантинного і цивільного управління на ньому. У цьому зв'язку 26 грудня 1851 р. було прийнято «Положение о управлении Сулинским портом на Дунае» (25851). Згідно з ним, вищою посадовою особою на острові ставав капітан Сулинського порту, який «управляет оным, заведывая карантинной, полицейской и морской частями, и подчиняется Новороссийскому и Бессарабскому Генерал-губернатору». Указ визначав і географічні межі влади капітана порту: «Места, подлежащие управлению Капитана наод портом, суть: 1) Георгиевский остров с населенными, которые находятся в разных частях его и из коих одно, лежащее на южной оконечности, именуется Сулин (где учреждено 2 Отделение Сулинского частного карантина, состоящее в сомнительном положении) и 2) весь Сулинский рукав до разделения онаго с рукавом Георгиевским». Одним із найважливіших обов'язків капітана порту була карантинна служба:

1) він мав опитувати всі судна, що входять в Сулинське гирло, і у разі хвороби або смерті кого-небудь з суднових людей і пасажирів, або сумніву в появі чуми, проводити огляд людей, які знаходились на судні, за допомогою лікаря. У такому разі, як і у всіх інших, що стосувались питань карантинної служби, капітан порту давав пропозиції комісарові сулинського сумнівного карантинного відділення, який, перебуваючи в штаті сулинського приватного карантину і підкоряючись йому, у всьому зобов'язаний був виконувати беззаперечно будь-яку вимогу капітана порту з карантинної частини; про що, негайно, незалежно від термінових донесень, доводив до відома карантину;

2) спостерігати, щоб заражене судно під час його знаходження в Сулинському гирлі не мало ні з ким і ні з чим ніяких сполучень і разом з тим розпоряджатися про негайну передачу такого судна, з необхідною обережністю, у ведення Сулинського приватного карантину для дій за вказаними в статуті правилами;

3) контролювати, щоб мертві тіла, які викидаються з води, товари і речі, були: перші – оглянуті й поховані за карантинними правилами, а останні – тобто товари та речі, якщо господарі для отримання їх не з'являться, передавались в карантин, для очищення і подальшого розпорядження;

4) наглядати за діями козаків, що тримали кордонну варту на Георгіївському острові²⁴. У разі потреби капітан Сулинського порту міг звернутись по карантинній частині до карантинного правління Ізмаїлу²⁵. Даний документ свідчить не тільки про підвищення статусу карантину, а й про швидке освоєння острова, появу на ньому значної кількості поселенців, розвитку порту, торгівлі, мореплавання, інших аспектів господарського і економічного життя, багато в чому несумісних зі статусом приватного. Що, до речі, доводить затвердження установи товариства лоцманів при Сулинському порту від 26 грудня 1851 р. спеціальним указом (25852)²⁶.

Прийнятий 1 березня 1866 р. за № 43061 «Устав о карантинных учреждениях» вже не передбачав діяльність приватних карантинів²⁷. Важливо зазначити, що до цього часу сама їх діяльність стала складнішою, відповідальнішою і, до того ж, набувала не тільки все більшого значення для власне внутрішньої торгівлі, але й, враховуючи перші міжнародні конференції про засоби боротьби з різними епідемічними захворюваннями та прийняті на них акти, для зовнішніх стосунків держави. Залишати контроль над діяльністю карантинів, хоч би частково, в приватних руках, та ще й на такій стратегічно важливій магістралі Європи, якою є Дунай, було, як мінімум, недоцільно. У цьому зв'язку поступово, через реорганізації, що відбувалися, приватні карантини перестають існувати в системі карантинних установ Російської імперії.

Таким чином, приватні карантини були специфічним явищем в системі карантинних установ в Російській імперії, викликаним специфікою влаштування карантинної мережі на нових землях. Їх діяльність була спрямована насамперед на великі вантажопасажирські потоки у віддалених місцях, сприяла розвитку міждержавної і внутрішньої торгівлі. Правові основи діяльності приватних карантинів були закладені в карантинних статутах 1832 р. і 1841 р., статутом же 1866 р. приватні карантини в системі карантинних установ держави більше не передбачалися.

Перспективи подальшого дослідження проблеми полягають у подальшому вивченні особливостей формування, правового регулювання та практичної діяльності інституту карантинної служби в Російській імперії.

¹ Эрисман. Холера. Эпидемиология и профилактика / Эрисман. – М., 1893. – 150 с.; Галинин М. И. Мероприятия против холеры русского и иностранных правительств / М. И. Галинин. – СПб., 1892. – 178 с.; Черкасский Б. Л. Эпидемиологические аспекты международной миграции населения / Б. Л. Черкасский, В. П. Сергиев, И. Д. Ладный. – М.: Медицина, 1984. – 285 с.; Щепин О. П. Международный карантин / О. П. Щепин, В. В. Ермаков. – М.: Медицина, 1982. – 320 с.; Пристанкова Н. И. Систематизация врачебно-санитарного законодательства в первой половине XIX в. / Пристанкова Н. И. // Известия Российского государственного педагогического университета имени А. И. Герцена. Аспирантские тетради. – 2007. – № 9 (20). – С. 95–99.; Пристанкова Н. И. Систематизация врачебно-санитарного законодательства в первой половине XIX века Н. И. Пристанкова / Н. И. Пристанкова // Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена. Аспирантские тетради. 2006. – № 9 (27). – С. 123–139.

² Полное собрание законов Российской империи. С 1649 г. Т. VI. 1720 – 1722. – СПб., 1830. – 815 с. – С. 288–289.

- ³ Полное собрание законов Российской империи. С 1649 г. Т. XIV. С 1754 по 1757. – СПб., 1830. – 862 с. – 317–319.
- ⁴ Полное собрание законов Российской империи. С 1649 г. Т. XXII. 1784 – 1788. – СПб., 1830. – 1168 с. – С. 584.
- ⁵ Полное собрание законов Российской империи. С 1649 г. Т. XXVI. 1800–1801. – СПб., 1830. – 875 с. – 198.
- ⁶ Полное собрание законов Российской империи. С 1649 г. Т. XXXV. 1818. – СПб., 1830. – 674 с. – С. 474.
- ⁷ Полное собрание законов Российской империи. Собрание 2-е. Т. VII. – СПб., 1832. – 1044 с. – С. 718.
- ⁸ Там само.
- ⁹ Там само. – С. 719.
- ¹⁰ Там само.
- ¹¹ Там само. – С. 722.
- ¹² Там само. – С. 723.
- ¹³ Там само. – С. 735.
- ¹⁴ Полное собрание законов Российской империи. 2-е. 1835 г. Отд. 2. Т. X. – СПб., 1836 г. – 1269 с. – С. 1259.
- ¹⁵ Там само. – С. 386.
- ¹⁶ Полное собрание законов Российской империи. Собрание второе. Т. XI. Отд. 1. 1836 г. – СПб., 1837 г. – 895 с. – С. 145.
- ¹⁷ Там само. – С. 146.
- ¹⁸ Полное собрание законов Российской империи. Собрание второе. Т. XV. Отделение первое. 1840 г. – СПб., 1841. – 855 с. – С. 284.
- ¹⁹ Полное собрание законов Российской империи. Собрание второе. Т. XV. Отделение второе. 1840 г. – СПб., 1841. – 981 с. – С. 76.
- ²⁰ Полное собрание законов Российской империи. Собрание второе. Т. XVI. Отделение первое. 1841 г. – 924 с. – С. 435.
- ²¹ Полное собрание законов Российской империи. Собрание второе. Т. XVIII. Отделение первое. 1843 г. – СПб., 1844. – 842 с. – С. 547.
- ²² Полное собрание законов Российской империи. Собрание второе. Т. XVIII. Отделение второе. 1843 г. – СПб., 1844. – 324 с. – С. 370–371.
- ²³ Там само. – С. 258–259.
- ²⁴ Полное собрание законов Российской империи. Собрание второе. Т. XXVI. Отделение второе. 1851 г. – СПб., 1852. – 213 с. – С. 189.
- ²⁵ Там само. – С. 191.
- ²⁶ Там само. – С. 192.
- ²⁷ Полное собрание законов Российской империи. Собрание второе. Т. XLI. Отделение первое. 1866 г. – СПб., 1868. – 1079 с. – С. 193.

Резюме

У роботі на основі широкого використання першоджерел зроблена спроба вивчення інституту приватних карантинів у Російській імперії в середині XIX ст. на прикладі Сулінського карантину. Обґрунтовується теза про те, що приватні карантини були специфічним, тимчасовим явищем в історії розвитку інституту карантинної служби в Росії.

Ключові слова: приватний карантин, Росія, нормативно-правова база.

Резюме

В работе на основе широкого использования первоисточников предпринята попытка изучения института частных карантин в Российской империи в середине XIX в. на примере Сулинского карантин. Обосновывается тезис о том, что частные карантин были специфическим, временным явлением в истории развития института карантинной службы в России.

Ключевые слова: частный карантин, Россия, нормативно-правовая база.

Summary

The Private quarantines in the institute of quarantine service of the Russian empire in XIX in. In-process, on the basis of the wide use of original sources, the attempt of study of institute of private quarantines is undertaken in the Russian empire in the middle of XIX in. on the example of Sulinskogo of quarantine. A thesis is grounded that private quarantines were the specific, temporal phenomenon in history of development of institute of quarantine service in Russia.

Key words: private quarantine, Russia, normatively-legal base.

Отримано 6.03.2012